

pile u red franciskanki, koji nije bio pretjerano strog. Virginija je ovdje uzela ime Marija Celeste.

Iako je u istom samostanu bila i druga njegova kći, koja se je kao redovnica zvala Suor Arcan-gela, ipak je Galilei održao najsrdačniji odnos samo s prvorođenom, koja je svojom naravi i lijepom dušom najbolje dopunjavala njegovu vlastitu narav, te je bila najbliža njegovu srcu, koje je krilo u sebi i te kako tople drhtaje očinske ljubavi. Odnos između oca — pionira nove nauke i kćeri — skromne redovnice, ne predstavlja ništa osobita, prema onim tragovima, koji su iza njih ostali. Njegovo značenje je u tome, da dopunjuje nježnim crtama život jednoga od najznačajnijih muževa onoga stoljeća, muževa, koji su stvarali duhovnu povijest Europe. Galileo Galilei je često posjećivao svoju kćer i Suor Maria Celeste brinula se je iz svoje samostanske ćelije i za njegove svjetovne stvari, naročito za njegov zemljišni posjed blizu Firenze. Iako nije razumijevala veliki duh svoga oca, koji je otkrivao zakone svemira, ona je osvjetljavala njegov osobni život onim nježnim žarom ljubavi, koji je ipak uspjela žrtvovati za stvari ovoga svijeta. Iz tragova, koji su o njoj ostali, možemo zaključiti, da Suor Maria Celeste nije bila suhoparna bigotna duvna, koja ne razumije čovjeka i život, neog ljubazna kći i razumna žena, u kojoj ni pokornička odjeća redovnice nije ugušila topla ljudska čuvstva.

U najtežim vremenima Galilejeva života, kada je morao novi »zakonodavac svemira« odgovarati Svetoj inkviziciji za drske nazore, koji su se protivili aristoteliskom i biblijskom poimanju svijeta, s njime je ostala i koludrica u samostanu San Matteo ad Arcetri. I kada se je bio vratio iz Rima teško iskušavan, izmučen i ostario, autor knjige »Il Saggiatore« našao je u samostanu svoju kćer još umorniju i već bolesnu. Suor Maria Celeste je nedugo iza očeva povratka umrla. I kada je veliki matematičar i fizik zadnji puta pogledao kćer, kako leži u skromnoj odjeći redovnice, sklopjenih ruku, u kojima je sjao njen križ, znao je, da je tu u ugaslo zadnje žensko srce, koje je svu svoju ljubav darovalo njemu — grijehnome, nepriznatom, a duhovno velikom ocu. (Vel.)

KULTURNA KRONIKA

BUGARSKI GLASOVI O NAMA

Bugarski tisak posvećuje sve više pažnje hrvatskom kulturnom životu i kulturnoj izmjeni hrvatskog i bugarskog naroda. U tom prednjače dnevnik »Zora« i »Mir«, slijede ih tjednici na stranim jezicima »La Parole Bulgare«, »Bulgarische Wochenschau« i »Vita Bulgarica«, a naskoro će o hrvatskim kulturnim pojavama biti opširnije govora i u bugarskim časopisima. Tako je sofijski dnevnik »Zora« prenio u broju od 4. veljače s naslovom »Hrvatski kritičar o Angelu Karalijčevu« skoro cijelu bilješku o tom bugarskom piscu, svom suradniku, iz 12. prošlogodišnjeg broja »Hrvatske Revije«, naglasivši, da je Karalijčev po-

znat hrvatskoj kulturnoj javnosti ne samo po novelama u književnim časopisima, nego i po pričama u dječjim listovima. Isti dnevnik u broju od 5. veljače donosi iz pera G. J. Kiselinova članak »Bugarska i hrvatska narodna poezija«.

Sofijski dnevnik »Mir« donio je u broju od 5. veljače iz pera iskrenog prijatelja hrvatskog naroda i izvrsnog poznavaoa hrvatskih prilika Miše Georgijeva oduži osvrt o ulozi »Hrvatske Revije« pod uredništvom prof. Marka Čovića u kulturnoj suradnji hrvatskog i bugarskog naroda, pa uz ostale pohvalne navode citira konstatacije o književnoj ulozi novelista Angela Karalijčeva i Svetoslava Minkova, iz pera prof. Jose Živkovića u 11. i 12. broju »Hrvatske Revije« od prošle godine, kada su objavljene njihove novele. Isti dnevnik donosi u broju od 19. veljače u članku Miše Georgijeva opširan pregled kulturnih događaja u Zagrebu.

»Daga«, informativni poslijepraznički vjesnik, (kao naše »Nedjeljne vijesti«), donio je u broju od 23. veljače razgovor prof. Bogomila Noneva s ravnateljem zagrebačkog kazališta prof. Dušanom Žankom o idejnim i umjetničkim zadaćama glavne hrvatske scene, o radu u ovom godištu, gostovanjima, uzajamnoj suradnji hrvatskog i bugarskog kazališta te o kazališnoj kritici.

»Bulgarische Wochenschau« u broju od 17. veljače objavila je dopis iz Zagreba u kojem javlja neke važnije događaje iz hrvatskog kulturnog života. Tako je u tom dopisu zabilježena godišnjica smrti književnika Ive Kozarčanina, pojava knjige novela prof. Marka Čovića »Žito zove« u izdanju Matice Hrvatske, početak izlaza glasila hrvatsko-slovačkog društva »Tatra-Velebit« te vijest, da u nedjeljnom dječjem prilogu »Nove Hrvatske« izlazi roman bugarskog književnika Nikolaja Rajnova »Carević«. Isti taj tjednik zabilježio je u broju od 10. ožujka, da je u povodu najavljenog dolaska pjesnika Dimitra Pantelejeva u Zagreb, dnevnik »Hrvatski Narod« donio u kulturnim vidicima od 21. veljače članak prof. Bogomila Noneva »Dimitar Pantelejev i nova bugarska poezija« i u prijevodu Joze Živkovića pjesmu D. Pantelejeva »Proljeće«, a »Nova Hrvatska« donijela je u istom povodu u brojevima od 20. i 21. veljače oduži članak Joze Živkovića »Nova bugarska lirika i njezini predstavnic« sa 20 slika bugarskih pjesnika i u prijevodu pjesmu D. Pantelejeva »Dunavska balada«.

»Vita Bulgarica« zabilježila je u svom 87. broju izlazak novele »Elina Pelina« »Vrba čiče Stojička« u 3. ovogodišnjem broju »Hrvatske Revije« u prijevodu Joze Živkovića i ističe kako je dobro, što »Hrvatska Revija« popratni svaki prijevod novele bio — i bibliografskim bilješkom o njezinu piscu. Isti tjednik zabilježi i svaki prijevod priča bugarskih

pisaca na hrvatski u dječjem polumjesečniku »Ustaška Uzdanica«, pa su tako već prevedeni A. Karalijev, S. Minkov, P. Mihajlovi i S. Čilingirovi.

Svaki prijevod s bugarskog na hrvatski zabilježi i tjednik »La Parole Bulgare«.

Uopće, bugarski tisak posvećuje sve više pažnje hrvatskom kulturnom životu, osobito književnim izdanjima, pa je zabilježio pojavu najuspješnijih djela izišlih do sada u ovoj godini: knjige pjesama Frana Alfirevića, zbirke novela »Žito zove« Marka Čovića, druge zbirke pjesama Vinka Kosa »Kipar«, knjige Kalebovih novela »Izvan stvari« i antologije seljačkih pjesnika »Za orane brazde«, koju je uredio Franjo Rubina. O tim će djelima biti svakako govora i u bugarskim revijama.

Kulturna suradnja između Hrvatske i Bugarske sve se više pojačava. U Sofiji je svečano proslavljena godišnjica Nezavisne Države Hrvatske, u kazalištu priprema se premijera Budak-Rabadanova »Ognjišta«, dok se u Zagrebu priprema drama Vladimira Poljanova »Oci i djeca«, izložba hrvatskog svjetloписа bit će iz Sofije prenesena u Plovidiv, na gostovanje u Sofiju pozvana je uz operne prvake i pianistica prof. Melita Lorković, na ljeto će se u Sofiji prirediti izložba međunarodne pedagoške književnosti, na koju su pozvani i Hrvati.

Bugarske revije počinju donositi hrvatske noveliste. Kao prvo djelo izići će u »Zlatorogu« Budakova novela »Opanci djeda Vidurine« u prijevodu prof. Bogomila Noneva.

Pjesnik Dimitar Pantelejev priprema antologiju hrvatske lirike za bugarske čitaocce, a kritičar Bogomil Nonev knjigu suvremene hrvatske proze.

Joza Živković

GODIŠNJICE, JUBILEJI I SMRTI HRVATSKIH KULTURNIH RADNIKA

275-godišnjica smrti Vladislava Menčetića. Dubrovački pjesnik Vladislav Menčetić (1600.-66.) ostavio nam je tri djela: »Zorku«, obradbu talijanske ljubavne tužaljke, »Radonju«, šaljivu pjesmu u narodnom tonu i narodnoj dikciji, i ep »Trublja slovinska«. Naime, kada je 1654. došao u Dubrovnik junak i pjesnik grof Petar Zrinski, Dubrovčani su ga dočekali kao predstavnika kršćanske borbe protiv Turaka. Njemu je Menčetić posvetio svoju »Trublju«, izrazito hrvatsko nacionalno djelo, u kojem slavi junaštvo Hrvata i veliča Zrinskoga kao »slovinskog Apolona i Martac«. Djelo je tiskano u Anconi 1665. Menčetić je bio dobar poznavalac hrvatskog narodnog jezika i narodne poezije.

100-godišnjica smrti Petra Zanića. Petar Zanić (1776.—1841.) rodio se u Varaždinu, gdje je i umro kao kanonik čazmanskoga kaptola. Kao bogoslov sudjelovao je na kazališnim predstavama u zagrebačkom sjemeništu. Obradio je na hrvat-

skom jeziku dramu Christiana Heinricha Spessa »General Schlenzheim und seine Familie«. Rukopis se čuva u sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Objavio je tiskom svoj govor na spomen-dan smrti grofa Franje Draškovića dne 6. rujna 1817.

70-godišnjica smrti arh. B. Felbingera. Bartolomej Felbinger rođen je 1785. u Chebu u Češkoj. U Beču je osposobljen za graditelja 1809. i iste godine primljen u službu gradskog poglavarstva u Zagrebu. Tu je razvio plodnu djelatnost i može se reći, da su sve važnije zgrade (stol sedmorice, zgrada rizničkog upraviteljstva u Opatičkoj ulici, starije zgrade u Ilici, na Jelačićevu trgu i u Novoj Vesi), podignute od 1820. do 1850., njegovo djelo. Umro je u zagrebačkoj ubožnici 1871.

20-godišnjica smrti Ilije Ujevića. Svećenik i pisac don Ilija Ujević rođen je u Imotskom. Cijelog je života župnikovao u imotskoj krajini. Umro je u Splitu 1921. U pripovijestima je upotrebljavao mnogo kičenih izraza i dalmatinizme. U svoje vrijeme rado su čitani njegovi feltoni i članci u zadarskom »Narodnom listu«. Matica Hrvatska izdala je knjigu njegovih novela s naslovom »Dokonice«.

175-godišnjica rođenja opata Ivana Krizmanića. Ivan Krizmanić rođen je 2. lipnja 1766. u Vučjoj Gorici pri Sutli. Škole je polazio u Varaždinu, Zagrebu, Beču i Pešti. Za svećenika je zaređen 1789. i službovao na raznim zagorskim župama, a od 1818.-49. bio je župnikom u Mariji Bistrici, postigavši čast podarcidakona i opata. Posljednje godine života proveo je u dvoru Omilje u Zagorju, gdje je i umro 22. lipnja 1852. Prva njegova književna djela jesu prijevodi s engleskog na njemački (Popea, Ossiana). Uoči ilirskog preporoda počeo je pisati na kajkavskom narječju. Preveo je u prozi Miltonov »Izgubljeni raj« (1827.), a u stihovima »Osmanšćicu« Tomka Mrnavića, Kanižličevu »Svetu Rožaliju« (ovo je djelo preveo i na njemački) i odlomak iz Shakespeareova »Romea i Julije«. Na njemačkom je napisao nekoliko putopisa (»Pesther Reise über Wien 1795.«, »Dresdner Reise 1795.«). Njegov dvorac u Mariji Bistrici bio je stjecište rodoljuba u doba narodnog preporoda. Bio je mecena tadašnjih kulturnih radnika, osobito Vraza i Lisinskoga. Dragojla, kei njegova brata Stjepana, kapetana, udata za vlastelina Vjekoslava Stauduara u Omilju, bila je posestrima Vraza, koji joj je posvetio niz pjesama. O životu i književnom radu opata Krizmanića objavio je iscrpnu studiju prof. Vladoje Dukati u 191. knjizi »Rada«.

100-godišnjica rođenja dra Franje Maixnera. Prof. dr. Franjo Maixner rođen je 4. kolovoza 1841. u Osijeku, a umro 2. ožujka 1903. u Zagrebu. Gimnaziju je svršio u rodnom gradu, a filozofiju u Pragu. Od 1865. bio je srednjoškolski a od 1876. sveučilišni profesor u Zagrebu. Bio je i na usavršavanju u Njemačkoj. Od 1882. bio je pravi član Hrvatske Akademije. Objavio je niz